

Vergaderjaar 2018–2019

**35 013**

## **Wijziging van de Crisis- en herstelwet in verband met het versnellen van woningbouw en het faciliteren van duurzame ontwikkeling, zoals het verduurzamen van het energiegebruik**

**B**

### **VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR INFRASTRUCTUUR, WATERSTAAT EN OMGEVING<sup>1</sup>**

Vastgesteld 19 februari 2019

Het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel geeft de commissie aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

#### **Inleiding**

De leden van de **VVD**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij hebben daarbij enkele vragen aan de regering.

De leden van de **CDA**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorstel tot wijziging van de Crisis- en herstelwet (hierna: Chw). Zij hebben nog een aantal vragen.

De **D66**-fractieleden hebben met belangstelling kennisgenomen van het wijzigen van de Chw met het oog op het versnellen van de woningbouw en bevordering van de duurzaamheid. Het voorstel past een aantal procedures zo aan, dat de tijdsduur om tot bouwprojecten over te kunnen gaan, wordt verkort. Gezien de krapte op de woningmarkt en de noodzaak om de woningvoorraad te verduurzamen, steunen deze leden de aanpak. Wel hebben zij nog een aantal vragen en zij kijken met belangstelling uit naar de antwoorden van de regering daarop.

De leden van de **PVV**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel en hebben naar aanleiding daarvan nog enkele vragen.

<sup>1</sup> Samenstelling:

Ten Hoeve (OSF), Huijbregts-Schiedon (VVD), Kuiper (CU), Schaap (VVD), Flierman (CDA), P. van Dijk (PVV), Atsma (CDA), D.J.H. van Dijk (SGP), Don (SP), Jorritsma-Lebbink (VVD) (*vice-voorzitter*), N.J.J. van Kesteren (CDA), Köhler (SP), Meijer (SP), Nooren (PvdA) (*voorzitter*), Pijlman (D66), vac. (D66), Stienen (D66), Verheijen (PvdA), Klip-Martin (VVD), Baay-Timmerman (50PLUS), A.J.M. van Kesteren (PVV), Van der Sluijs (PVV), Van Zandbrink (PvdA), Fiers (PvdA), Van Leeuwen (PvdD), Binnema (GL)

De fractieleden van de **SP** hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel. Naar aanleiding daarvan hebben zij een aantal vragen.

De leden van de **PvdA**-fractie hebben kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. De regering wenst gebruik te maken van de mogelijkheden van de Chw om procedures te verkorten. Deze leden hebben daarover een aantal vragen. Zij kijken met belangstelling uit naar de beantwoording van deze vragen door de regering.

De fractieleden van **GroenLinks** hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel tot wijziging van de Chw en hebben hierover een aantal vragen.

De leden van de **ChristenUnie**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel Wijziging Crisis- en herstelwet in verband met versnelling woningbouw en faciliteren duurzame ontwikkeling. Zij hebben naar aanleiding daarvan enkele vragen.

### **Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie**

Versnelling van de woningbouw is voor veel partijen van groot belang. In de stukken wordt aangegeven dat de wijziging van de Chw zal kunnen leiden tot één jaar versnelling van de bouwprocedures. Hoeveel extra woningen zou de versnelde procedure in absolute aantallen kunnen opleveren gedurende de komende twee jaar (dat wil zeggen tot aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet)?

Beroepsprocedures worden wel ingekort, maar zijn nog steeds mogelijk. Het zou goed zijn hier een iets uitgebreider beeld van te krijgen. Op welke wijze zijn de bezwaar- en beroepsprocedures geregeld voor betrokken partijen en burgers na aanpassing van de Chw? Wat is hierbij precies het verschil met de huidige situatie?

Het wordt mogelijk projecten of gebieden bij ministeriële regeling toe te voegen aan al bij algemene maatregel van bestuur (hierna: AMvB) vastgestelde experimenten (afwijkingen van wet- en regelgeving). In welke mate is de juridische zorgvuldigheid gewaarborgd bij het toevoegen van projecten en gebieden aan bestaande experimenten via een ministeriële regeling?

### **Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie**

De Chw lijkt meer en meer een voorloper op de Omgevingswet te worden. Kan de regering nog eens preciseren op welke punt de Chw voorsorteert op de Omgevingswet? En in welke gevallen is daarbij sprake van experimenten, en wanneer van de introductie van bevoegdheden die algemeen geldig zijn? Voor zover het gaat om experimenten, in hoeveel gemeenten wordt intussen met een of meer experimenten gewerkt? Zijn intussen ook al lessen getrokken die van invloed zijn op de wet- en regelgeving betreffende de Omgevingswet, in het bijzonder de wet en de vier AMvB's? Zo ja, welke?

De introductie van experimenteer mogelijkheden en van nieuwe bevoegdheden vooruitlopend op de Omgevingswet betekent – als de CDA-fractieleden het goed zien – dat een aantal gemeenten naast de voorbereiding op de Omgevingswet, nu al te maken heeft met twee regimes: het oude of huidige regime van de Wet ruimtelijke ordening c.a., de bevoegdheden van de Chw waarmee op de Omgevingswet wordt voorgesorteerd, inclusief werken met experimenten. Wat zijn de ervaringen daarmee tot

op heden van gemeenten, bestuurlijk en ambtelijk, en van burgers? Valt dit al met al nog te overzien?

Er is in de wetsbehandeling tot nu toe de nodige discussie over de experimenten geweest. Dat brengt de leden van de CDA-fractie tot een aantal vragen. Experimenten zijn in de tijd beperkt, aldus de regering, omdat de Chw opgaat in de Omgevingswet, waarmee ze de status van experiment verliezen. Betekent dat dus ook dat als de invoering van de Omgevingswet vertraging oploopt, de experimenten langer doorlopen? Zijn er ook experimenten die anderszins qua looptijd zijn beperkt door het hanteren van een einddatum? En zijn er al experimenten beëindigd? Welke lessen zijn inmiddels getrokken, en hoe werken die door in de wetgeving met betrekking tot de Omgevingswet? Op grond van het wetsvoorstel volstaat straks een ministeriële regeling om nieuwe locaties aan een bestaand experiment toe te voegen. Is er een maximum voor het aantal gemeenten, projecten of locaties dat aan een bepaald experiment kan deelnemen of worden toegevoegd? Bij veel experimenten wordt gewerkt met een controlegroep, die niet aan het experiment deelneemt. Door vergelijking van uitkomsten bij deelnemers en niet-deelnemers kan een beeld ontstaan van de effectiviteit van de interventie of maatregel die in het experiment is begrepen. Wordt bij de evaluatie van experimenten op basis van de Chw ook gekeken naar vergelijkbare situaties die niet aan het experiment deelnamen? Is er sprake van een soort «controlegroep»? Voorts vragen de CDA-fractieleden hoe de regering communiceert over een aanvraag en een voornemen om bij ministeriële regeling een project of locatie aan een experiment toe te voegen. Hebben belanghebbenden, voor- maar ook tegenstanders, de kans hun zienswijze op deze uitbreiding tevoren kenbaar te maken? En hoe houdt de regering daarmee vervolgens rekening?

Bij de wetgeving inzake plannen betreffende de fysieke omgeving is het van belang de initiatiefnemers en degenen die bezwaar tegen het initiatief hebben, een gelijkwaardige positie te geven. Onderschrijft de regering dat uitgangspunt en is die gelijkwaardigheid naar haar oordeel in deze voorstellen geborgd? Als die gelijkwaardigheid is geborgd, behoeft bekorting van de procedures naar het oordeel van de leden van de CDA-fractie niet a priori bezwaarlijk te zijn: duidelijkheid binnen een redelijke termijn is voor iedereen van belang.

Het is deze leden echter wel opgevallen dat er in de toelichting op de voorstellen primair aandacht voor de initiatiefnemer is. Deelt de regering deze observatie?

De regering besteedt in de memorie van toelichting aandacht aan de rol van het Rijk bij de realisatie van de woningbouwopgave, maar constateert tegelijkertijd dat haar bevoegdheden op dit terrein beperkt zijn. Welke rol ziet de regering dan voor zichzelf op dit vlak en hoe wordt daaraan invulling gegeven?

In de memorie van toelichting is ook sprake van lokale projecten van nationale betekenis.<sup>2</sup> Kan de regering toelichten en met een voorbeeld illustreren wat zij daarmee bedoelt?

### **Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie**

De wet dient ook om alvast te oefenen met de beoogde Omgevingswet. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) noemt het dan ook een transitiewet. Voor de gemeenten verandert er nu al het nodige. Kan de regering de D66-fractieleden informeren hoe de voorbereiding om tot implementatie van deze transitiewet te komen, door gemeenten plaatsvindt?

<sup>2</sup> *Kamerstukken II 2017/18, 35 013, nr. 3, p. 6.*

Door deze wet krijgt de gemeenteraad een andere rol dan voorheen. Het projectuitvoeringsbesluit wordt van de gemeenteraad overgedragen naar het college van burgemeester en wethouders (hierna: B&W). Is het juist dat feitelijk de democratische controle door de gemeenteraad niet in het geding is, omdat de gemeenteraad bij afwijkingen van de eerder vastgestelde bestemmingsplannen altijd een verklaring van geen bezwaar dient te geven, zo vragen de fractieleden van D66.

In het voorliggende wetsvoorstel stelt de regering voor dat per ministeriële regeling nieuwe projecten aan de Chw toegevoegd kunnen worden in plaats van via de gebruikelijke AMvB. De Afdeling advisering van de Raad van State is hier negatief over. Er wordt immers gebroken met het principe dat een afwijking van een hogere regeling alleen geschiedt op naastliggend lager niveau. Wanneer er dus van een wet in formele zin wordt afgeweken, kan dat slechts bij AMvB en niet zoals nu voorgesteld, bij ministeriële regeling. Op grond van dit advies heeft de regering de toelichting aangepast, maar het wetsvoorstel niet. De D66-fractieleden zouden graag de motivering op dit punt kennen.

### **Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie**

De PVV-fractieleden willen van de regering weten of het duurzaam maken van woningen het versnellen van woningbouw niet in de weg zit. Per 1 juli 2018 hebben projectontwikkelaars al de verplichting om huizen zonder aardgas te bouwen. De infrastructuur betreffende elektriciteit in een wijk is hier echter niet op berekend, waardoor elektriciteitsleveranciers extra dieselgeneratoren moeten plaatsen om aan de vraag te kunnen voldoen. Kan de regering aangeven wie voor de extra kosten van aanpassing van het elektriciteitsnet zal moeten opdraaien? Kan de regering tevens aangeven hoeveel geld er beschikbaar wordt gesteld voor experimenteeruimte om aardgasloos te gaan? Werkt het experimenteren met aardgasloze wijken niet vertragend op het versnellen van woningbouw?

Wat zijn in de praktijk de consequenties van het koppelen van de Monumentenwet 1988, de Gaswet, de Huisvestingswet 2014 en de Leegstandwet aan de Chw?

De Chw was een noodoplossing om vaart in bepaalde dossiers te brengen. Waarom kiest de regering nu niet voor een evenwichtiger beleid?

Wat is de invloed van de inwerkingtreding van de Omgevingswet op het versnellen van woningbouw, en dan specifiek op het gebied van bestemmingsplan en structuurvisie?

### **Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie**

De regering legt beslissingsbevoegdheid neer bij het college van B&W en gedeputeerde staten in plaats van deze te laten bij gemeenteraden en provinciale staten. Is de regering van mening dat juist gemeenteraden en provinciale staten schuldig zijn aan het feit dat woningbouwproductie (te) lang op zich laat wachten? Welke versnelling mag verwacht worden van het college van B&W en gedeputeerde staten? Graag een onderbouwing van het antwoord.

Zijn er volgens de regering nog andere oorzaken aan te wijzen voor het achterblijven van de bouw? Zo ja, welke? En hoe zou zij die oorzaken rangschikken naar impact?

Bekend is dat er grote verschillen bestaan tussen woningbouwproductie in Amsterdam en Rotterdam. Welke verklaring geeft de regering hiervoor en wat zijn de bepalende factoren voor de productie of het achterblijven daarvan?

### Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties schrijft in haar brief aan de Tweede Kamer, naar aanleiding van een artikel in het Nederlands Juristenblad over de verschuiving van bevoegdheden onder de Omgevingswet naar het college van B&W<sup>3</sup>, dat een omgevingsvisie »primaair inzicht [geeft] [...] welke afwijkingen van een omgevingsplan wel of niet toelaatbaar worden geacht»<sup>4</sup>, om daarmee de toetsende tol van de gemeenteraad te onderstrepen.

Kan de regering toelichten of de aanwijzing van extra gebieden bij ministeriële regeling onder de Chw wel of niet op basis van een instemmende voordracht van een raadsbesluit moet plaatsvinden, of dat het college van B&W hiertoe eigenmachtig ambtshalve bevoegd is? Dient het college de raad wel actief te informeren voordat de Minister de voordracht opneemt in de ministeriële regeling? Is inspraak van burgers mogelijk op deze voordracht? Kan de gemeenteraad alsdan een procedurele pauze, op grond van dit wetsvoorstel, inlassen ten behoeve van overleg met het college van B&W over deze voordracht voordat ze definitief is? Zo nee, waarom niet?

Op welke wijze meent de regering dat de gemeenteraad invulling kan geven aan zijn toetsende rol als de procedure van voordracht of onthouding van goedkeuring door de gemeenteraad niet in de wet is opgenomen?

Uit de beantwoording van de regering van vragen uit de Tweede Kamer over het karakter van het projectbesluit door het college van B&W is het de leden van de PvdA-fractie niet duidelijk geworden in welke gevallen een verklaring van geen bedenkingen met betrekking tot deze projectbesluiten noodzakelijk is, gelet op de volgende passages uit de nota naar aanleiding van het verslag.

*«Met de voorgestelde verschuiving van de bevoegdheid van de raad naar het college van burgemeester en wethouders om een projectuitvoeringsbesluit te nemen, wordt de bevoegdheidsverdeling [...] in overeenstemming gebracht met het wettelijk stelsel van de Wabo en de Wro. Het aanwijzen van het college van burgemeester en wethouders als bevoegd gezag zal in de regel procedurele versnelling opleveren, gelet op de veelal beperkte vergaderfrequentie van de gemeenteraad.»<sup>5</sup>*

Daarmee in strijd lijkende passage: *«Bij de aanwijzing van gebieden of projecten wordt uiteraard getoetst in hoeverre een aan te wijzen gebied of project binnen de kaders van de wet en de algemene maatregel van bestuur past. Projecten worden altijd aangevraagd door het bestuursorgaan. Voor een projectuitvoeringsbesluit blijft de gemeenteraad betrokken in de vorm van een verklaring van geen bedenkingen.»<sup>6</sup>*

En ten slotte: *«Met de voorgestelde wijziging wordt slechts de mogelijkheid gecreëerd dat het college van burgemeester en wethouders*

<sup>3</sup> F.A.G. Groothuijse e.a., «Constitutionele aardverschuivingen in het omgevingsrecht?», *NJB* 2018/637, afl. 13, p. 848–855.

<sup>4</sup> *Kamerstukken II* 2018/19, 34 986, nr. 6, p. 6.

<sup>5</sup> *Kamerstukken II* 2018/19, 35 013, nr. 6, p. 13.

<sup>6</sup> *Kamerstukken II* 2018/19, 35 013, nr. 6, p. 5.

*op voorhand kan bepalen in welke gevallen wordt afgezien van het verlenen van een verklaring van geen bedenkingen.»<sup>7</sup>*

Kan de regering de consistentie en samenhang van deze geciteerde passages uitleggen? Is een delegatiebesluit van de gemeenteraad noodzakelijk indien het college van B&W deze categorieën waarvoor de verklaring van geen bedenkingen niet geldt, wil bepalen? Of bepaalt deze wetwijziging dat daarmee het college de bevoegdheid tot instemming niet hoeft, of kan voorleggen aan de gemeenteraad en dat de gemeenteraad deze bevoegdheid niet kan opeisen? Graag een toelichting van de regering, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Kan de regering aangeven welke verplichte elementen moeten worden opgenomen en welk detailniveau noodzakelijk is om de kaderstellende rol van een structuurvisie<sup>8</sup> ten behoeve van de aanwijzing van gronden waarop het projectuitvoeringsbesluit Woningbouw betrekking heeft, mogelijk te maken?

De drempelwaarde voor de formele m.e.r.<sup>9</sup>-beoordelingsplicht is 2.000 woningen, zo is op te maken uit categorie D 11.2, kolom 2, in de Bijlage behorende bij het Besluit milieueffectrapportage. Ook onder die drempelwaarde dient getoetst te worden aan de criteria van Bijlage III van de m.e.r.-richtlijn<sup>10</sup> (de zogenaamde vormvrije m.e.r.-beoordeling). Het projectuitvoeringsbesluit is echter niet genoemd in kolom 4 van categorie D 11.2. De formele en vormvrije m.e.r.-beoordeling zijn sinds de implementatie van de gewijzigde m.e.r.-richtlijn vrijwel identiek geworden en de drempelwaarden voor de m.e.r.-beoordeling komen in het Omgevingsbesluit te vervallen. Kan de regering deze omissie herstellen in de AMvB Wijziging van de Chw door het projectuitvoeringsbesluit op te nemen in kolom 4 van categorie D 11.2 van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage, zodat er geen strijd is met EU-verplichtingen? Zo nee, waarom niet?

Door de mogelijkheid van fasering van het projectuitvoeringsbesluit kan eveneens strijd met de m.e.r.-richtlijn ontstaan. Deze vereist immers een m.e.r.-beoordeling) voorafgaand aan de toestemmingsverlening voor het project. Zo is in het huidige stelsel de milieueffectrapportage gekoppeld aan de aanvraag voor het eerstefasebesluit<sup>11</sup>. Kan de regering de koppeling van de m.e.r.-beoordeling aan het eerste projectuitvoeringsbesluit meenemen in de AMvB Aanpassing van de Chw? Zo nee, waarom niet?

In het huidige stelsel zal voor een woningbouwproject van een bepaalde omvang doorgaans een bestemmingsplanherziening nodig zijn in combinatie met een passende beoordeling. Daarvoor geldt nu een plan-m.e.r.-plicht. Als voor het projectuitvoeringsbesluit een m.e.r.-beoordeling) op project-m.e.r.-niveau (op inrichtingenniveau) plaatsvindt, komen belangrijke keuzes over (locatie)alternatieven die mede op hun milieugevolgen zijn beoordeeld in mindere mate aan de orde. Besluitvorming over de locatiekeuze vindt plaats in eerdere bovenliggende ruimtelijke besluiten, zoals de structuurvisie. Indien de regering verwacht dat veelvuldig van het projectuitvoeringsbesluit gebruik gaat worden gemaakt, is het van belang dat afwegingen omtrent locatiealternatieven daadwerkelijk in eerdere plannen hebben plaatsgevonden. Kan de

<sup>7</sup> *Kamerstukken II* 2018/19, 35 013, nr. 6, p. 10–11.

<sup>8</sup> Artikel 2.1 van de Wet ruimtelijke ordening.

<sup>9</sup> Milieueffectrapportage.

<sup>10</sup> PbEU 2014, L 124.

<sup>11</sup> Zie artikel 4.5, derde lid, van het Besluit omgevingsrecht.

regering daarom toepassing van het projectuitvoeringsbesluit beperken tot die gevallen waarin deze in overeenstemming zijn met bovenliggende planologische besluiten, die met een plan-MER<sup>12</sup> zijn onderbouwd? Zo nee, waarom niet?

Kan de regering duidelijk maken of de verklaring van geen bedenkingen die door gedeputeerde staten moet worden afgegeven bij een projectuitvoeringsbesluit dat mogelijke schade oplevert aan een Natura 2000-gebied, in gevolg van dit besluit ook de ADC<sup>13</sup>-toets en mitigatie/compensatieregels door de gemeente moet worden doorlopen uit de Wet natuurbescherming, inclusief een «passende beoordeling»?

Kan de regering aangeven in welke mate ook planschade moet worden afgewogen in de financiële paragraaf bij vaststelling van een door het college van B&W goedgekeurd projectuitvoeringsbesluit dat gebaseerd is op een eerdere aanwijzing van locatie(s) in een structuurvisie?

Volgens de leden van de PvdA-fractie is het de vraag of een ministeriële regeling zoveel versnelling geeft, omdat het twijfelachtig is of planvoorraad het knelpunt is bij de gewenste tempoverhoging van de bouw, in plaats van factoren als bouwtechnische capaciteit, personeel, beschikbaarheid van bouwmaterialen, investeringsbereidheid etc. Kan de regering hierop reflecteren en aangeven wat de verwachte impact is van de beoogde versnelling?

De regering verwacht dat van het instrument projectuitvoeringsbesluit in de toekomst veelvuldig gebruik zal worden gemaakt, nu de wijziging van de Chw voorziet in de verschuiving van de bevoegdheid van de gemeenteraad naar het college van B&W. Kan de regering dit nader toelichten? Tot op heden is niet of nauwelijks gebruikgemaakt van dit instrument, terwijl de huidige wet al de mogelijkheid biedt van delegatie aan het college van B&W.<sup>14</sup> De memorie van toelichting vermeldt dat gemeenten en ontwikkelaars niet altijd in staat zijn een project in een keer helemaal uit te werken.<sup>15</sup> Is dit niet veeleer de reden dat van het instrument geen gebruik wordt gemaakt?

In deze aanpassing van de Chw (zie het voorgestelde artikel 2.10, derde lid) wordt de mogelijkheid geboden om een fasering aan te brengen in de toestemmingen en om meerdere malen een projectuitvoeringsbesluit te nemen voor eenzelfde project. Wat is dan nog de reden dat de regering een versnelling ziet in de uitvoering van de projecten door toepassing van dit instrument?

### **Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie**

De Chw trad in 2010 in werking en was destijds een reactie op de economische crisis. Het doel was om versnelde uitvoering van infrastructuurle en andere grotere bouwprojecten mogelijk te maken en herstel van de Nederlandse economie te bevorderen. In 2013 werd de Chw verlengd met onbepaalde tijd en nu fungeert de Chw als een soort overgangswet naar de Omgevingswet. De tweede evaluatie van de Chw die in 2014 door het WODC<sup>16</sup> werd uitgevoerd, liet zien dat er maar een zeer beperkte relatie was tussen de versnelling van de besluitvorming en de bestuursrechtelijke procedure enerzijds en het daadwerkelijk (sneller) realiseren van de projecten waarvoor die versnelling is bedoeld, anderzijds. De

<sup>12</sup> Milieueffectrapport.

<sup>13</sup> Alternatievenonderzoek, Dwingende reden van groot openbaar belang, Compensatie.

<sup>14</sup> Zie het huidige artikel 2.10, eerste lid, van de Chw.

<sup>15</sup> *Kamerstukken II* 2017/18, 35 013, nr. 3, p. 7.

<sup>16</sup> Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.

fractieleden van GroenLinks vragen zich af of er recentere evaluaties zijn waarin wel zo'n verband is gevonden, met andere woorden: heeft de Chw tot nu toe de maatschappelijke doelen bereikt waarvoor deze aanvankelijk tijdelijk en later permanent is ingesteld?

In de onderbouwing van deze wijziging van de Chw wordt aangegeven dat veel overheden de experimenteerruimte hebben ontdekt en steeds meer zijn gaan gebruiken in aanloop naar de Omgevingswet. Tevens wordt gewezen op de versnelling van de beroepszaken bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, waarbij de streeftermijn van zes maanden in zicht komt. Het komt de fractieleden van GroenLinks voor dat hier doel en middel worden verward: experimenteren en versnellen van procedures zijn geen doelen in zichzelf, maar middelen om maatschappelijke opgaven sneller en beter te kunnen aanpakken. Graag de reactie van de regering hierop.

In de memorie van toelichting wordt de toenemende druk op de woningmarkt als argument genoemd om dit wetsvoorstel met enige haast in te dienen. De regering stelt dat de roep om oplossingen voor maatschappelijke opgaven (zoals de woningbouw) de primaire aanleiding is voor dit wetsvoorstel. Meer in het algemeen wordt het permanente karakter van de Chw onderbouwd door te stellen dat blijvende aandacht voor duurzame ontwikkeling, innovatie en economische structuurversterking nodig is.<sup>17</sup> Ook hier vragen de fractieleden van GroenLinks zich af wat de Chw voor het aanjagen van de woningbouw en voor deze drie aspecten heeft betekend en waarom aandacht voor duurzaamheid, innovatie en economie niet via bestaande wetgeving te realiseren zou zijn?

Het gebruik van de term «experiment» roept enige verwarring op. In reactie op het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State geeft de regering aan dat het experiment niet het concrete project of gebied betreft, maar de afwijking van wet- en regelgeving.<sup>18</sup> Tegelijkertijd wordt in reactie op de zorgen van de Afdeling over de onbegrensde afwijkingsmogelijkheden gesteld dat de experimenten in de tijd zijn begrensd en aan ieder experiment een looptijd wordt verbonden.<sup>19</sup> Bovendien zijn in de verschillende tranches concrete projecten en gebieden genoemd, zonder dat wordt benoemd onder welk type experiment zij vallen. In de jaarlijks onder verantwoordelijkheid van de Minister verschijnende «Voortgangsrapportage, Praktijkervaringen Crisis- en herstelwet» worden eveneens concrete projecten en gebieden aangeduid als experimenten. Daar worden de eerder genoemde looptijden ook aangegeven. Kan de regering nog eens helder aangeven wat nu precies onder de term «experiment» wordt verstaan? Is het niet mogelijk dat toevoeging van een gebied of project aan een experiment wel degelijk inhoudt dat van andere wettelijk bepalingen wordt afgeweken en dus opnieuw weging noodzakelijk is? Kan door deze toevoeging het experiment als zodanig van karakter veranderen wat een nieuwe weging noodzakelijk maakt? Zie hierbij ook de voorwaarden die in artikel 2.4, derde lid, van de Chw zijn benoemd.

Twee andere in het oog springende veranderingen betreffen het projectuitvoeringsbesluit en lokale en (boven)regionale projecten met nationale betekenis. Allereerst constateren de fractieleden van GroenLinks dat in de Voortgangsrapportage 2016–2017 valt te lezen dat van de 236 bijzondere voorzieningen tot en met 2017 het veruit grootste deel (176) duurzame innovatie experimenten waren, slechts 21 projectuitvoeringsbesluiten

<sup>17</sup> Kamerstukken II 2017/18, 35 013, nr. 3, p. 1–2.

<sup>18</sup> Kamerstukken II 2017/18, 35 013, nr. 4, p. 8.

<sup>19</sup> Kamerstukken II 2017/18, 35 013, nr. 4, p. 6.



(waarvan de laatste in 2015) en 3 lokale of (boven)regionale projecten met nationale betekenis (alleen in 2010).<sup>20</sup> Is onderzoek gedaan naar de redenen waarom van het projectuitvoeringsbesluit zo weinig gebruik wordt gemaakt? Klopt de indruk van de GroenLinks-fractieleden dat gemeenten andere instrumenten binnen of buiten de Chw geschikter vinden en dat er geen reden is aan te nemen dat de gemeenteraad de belemmerende of vertragende factor is? Waarom vindt dan de verschuiving van gemeenteraad naar het college van B&W plaats? Is onderzoek gedaan naar de redenen waarom alleen bij de start van de Chw in 2010 het project van nationale betekenis is ingezet en daarna niet meer? Kortom, wat zijn de redenen om deze instrumenten te blijven inzetten en het gebruik aan nog minder voorwaarden te binden, wanneer hun feitelijke nut en noodzaak beperkt lijkt?

Met de onderhavige wijziging worden onder de Huisvestingswet 2014 en de Leegstandswet toegevoegd aan de (toch al lange) lijst van wetten waarvan in het kader van experimenten in de Chw kan worden afgeweken. In de memorie van toelichting wordt vermeld dat een aantal wetten tegen het licht is gehouden en is bezien of experimenteren met deze wetten op enige wijze een bijdrage kan leveren aan het realiseren van maatschappelijke opgaven.<sup>21</sup> Dit biedt echter geen antwoord op de terechte vraag van de Afdeling advisering van de Raad van State naar de noodzaak van nieuwe afwijkingsmogelijkheden. Ook het antwoord van de regering dat nu niet kan worden voorzien welke knelpunten zich in de toekomst voor gaan doen, biedt weinig duidelijkheid. Op welke probleem-analyse van de Huisvestingswet 2014 en de Leegstandswet is het opnemen van deze wetten gebaseerd? Kan met deze redenering niet vrijwel iedere wet aan de lijst worden toegevoegd waarvan via artikel 2.4 van de Chw kan worden afgeweken? Hoe kijkt de regering aan tegen het risico dat de lijst van wetten steeds verder groeit en er om niet nader onderbouwde redenen wordt afgeweken van niet voor niets door het parlement vastgestelde wetgeving?

### **Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie**

Het wetsvoorstel strekt ertoe de experimenteer mogelijkheden van de Chw te verbeteren. Vooruitlopend op de Omgevingswet kan hiermee eenvoudiger en uitgebreider worden geëxperimenteerd met de instrumenten uit de Omgevingswet voor het realiseren van maatschappelijke opgaven, met name de woningbouwopgave. De Afdeling advisering van de Raad van State merkt dan ook terecht op dat de Chw zich welbeschouwd steeds meer ontwikkelt van een crisiswet tot een transitiewet Omgevingswet.<sup>22</sup> De leden van de ChristenUnie-fractie hebben naar aanleiding van deze observatie enkele vragen. Hoe taxeert de regering deze ontwikkeling? Wat betekent deze ontwikkeling voor de rechtsbescherming van burgers en andere relevante actoren? Is dat belang van rechtsbescherming afdoende meegewogen? Beantwoord het middel aan het doel c.q. zullen gemeenten in staat zijn de extra mogelijkheden, die het wetsvoorstel biedt ten behoeve van woningbouw en de energietransitie, te benutten? Of blijft het benutten van de mogelijkheden beperkt tot enkele koplopergemeenten? De Voortgangsrapportage biedt immers alle aanleiding om hier zorgen over te hebben. Hoe bevordert de regering het benodigde ambtelijke en bestuurlijke lef op lokaal niveau in dezen? Met het oog op een succesvolle implementatie van de Omgevingswet straks is het immers van belang dat

<sup>20</sup> *Kamerstukken I* 2017/18, 32 127, AP, bijlage Praktijkervaringen Crisis- en herstelwet Voortgangsrapportage 2016–2017, p. 22.

<sup>21</sup> *Kamerstukken II* 2017/18, 35 013, nr. 3, p. 11.

<sup>22</sup> *Kamerstukken II* 2017/18, 35 013, nr. 4, p. 2.

gemeenten nu al vertrouwd raken met de werkwijze van deze grote en belangrijke wet, door de mogelijkheden die de Chw biedt een keer benut te hebben. Is de regering dit met de leden van de ChristenUnie-fractie eens?

De leden van de vaste commissie voor Infrastructuur, Waterstaat en Omgeving zien de antwoorden van de regering met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk 15 maart 2019.

De voorzitter van de vaste commissie voor Infrastructuur, Waterstaat en Omgeving,  
Nooren

De griffier van de vaste commissie voor Infrastructuur, Waterstaat en Omgeving,  
De Boer